

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vita B. Francisci Salesii, Episcopi Et Principis Gebennensivm Meritissimi

Maupas du Tour, Henri Chauchon de

Coloniæ Ubiorum, 1663

Cap. XVIII. Per calumniam accusatur apud Ducem Sabaudiaë: mater ejus
obit.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42882

Per calumniam accusatur apud Ducem Sabaudia: mater ejus obit.

HAUD abs re calumnia sanguinis avidissima cum tetro dæmone comparatur: quam Job (a) idcirco gladium oris vocat; quòd nullius cuiquam existimationi parcat, vel innocentissimi neque ulla justorum strage exsariari queat. Exertus est gladius is in immerentem Episcopum, ab invidis quibusdam, qui tanquam atræ furia, non ferentes victorias, quas referebat quotidie de his quos tantæ virtuti Tartarus opponebat, virtutem eandem in novam dimicationem vocaverunt. Videlicet insinuaverunt Celsissimo Duci Sabaudia, Salesium, cum paulò antè, Gebenâ transfisset Gexium, ad Luxium Baronem perrexisset, missum à Rege Gallia, ut cum Barone eodem ageret de iis, quæ ad Gebennensis Episcopi jura pertinerent; nisi res ita habuisset, nunquam commissurum eum fuisse, ut pedem in urbem inferret: & verò, ipsum horam totam ibidem exegisse cum civibus primariis, ea de re tractantem. Addidere complura alia æquè falsa, commentitiâque: quæ ne fortè in Ducis animo insiderent, ad eum famulus Dei scripsit in hanc omnino sententiam,

» Audito, Princeps Celsissime, insimulatum me
» fuisse apud tuam Celsitudinem quasi affinis fue-
» rim molitionibus quibusdam cum exteris, quæ
» bono Ducatûs publico, atque adeò debitæ tibi
» fidelitati adversentur; mirari satis non potui

(a) Cap. 5.

pios fuisse calumniatores, impingere mihi ali-
 quid aut commercii cum exteris, aut præposte-
 ri studii erga externos: nec satis quivi deprehen-
 dere quo tandem fundamento tam atrox impo-
 stura niti potuerit. Equidem, cum Gexium ire
 officii mei ratio me coegisset, neque Rhodano
 committere me auderem, quod tanta per eos
 dies rapiditas navigium nullum illo inveni pa-
 teretur, postquam longè latèque restagneverat;
 Gebennâ transeundum mihi fuit necessariò: ibi
 quandiu Minister verba ad populum faciebat,
 mansi clausus, incognitusque sic, ut cum nemine
 mortalium sim collocutus. Neque magis Gexii
 quidquam attingi negotii ullius, quod non per-
 sonæ quam in Ecclesia sustineo, proprium esset
 Sacramenta contuli, verba feci ad populum
 concertavi cum hæreticis, Ecclesias reconciliavi
 Proinde, ab Celitudine tuâ peto vehementer,
 planè sibi persuadeat, insculptas altiùs esse in
 animo meo beneficiorum à te in me profecto-
 rum recordationes, quàm ut unquam à fide, aut
 ab officio discedam, aut omnino in communi-
 onem venire possim rei cuiusquam, quæ tibi
 aut displicere queat, aut obesse; à politicis au-
 tem rebus me sic abhorrere, ut ea nunquam at-
 tingere velim, aut omnino cogitatione retra-
 ctare, nisi involuntariâ. Hæc Episcopus; ad quæ
 sic respondit Princeps, ut profiteretur nunquam
 se de illius fide dubitasse: proinde ne dubitaret,
 quin illum semper suâ benevolentia esset prose-
 cuturus. Ex his verò liquet, jure dixisse Salvia-
 num,

(b) *Prima semper irarum tela maledicta esse, & quicquid*

(b) *Lib. 3. de provid.*

NON

300 VITÆ B. FRANCISCI SALESII
non possumus imbecilli, nos optare iratos; ac sic in omni
animorum indignantium motu, votis malis pro
armis uti vulgò homines,

Invidentiæ autem atque calumniæ successit do-
lor, Francisci constantiam oppugnaturus. Omni-
no nihil in terris solidum, nisi Sanctorum vir-
tus, quæ in Francisco tum aliàs semper, tum in ma-
tris obitu singularem quendam in modum enituit.
Hæc ad exitum è vita semet comparatura, con-
vénit filium; quò eo duce atque moderatore rei
tanti momenti daret operam in secessu. Quæ in re
duo percommoda contigerunt; alterum perpe-
tandum Francisco, quòd matrem juvit ad obte-
nendum incrementum gratiæ haud modicum: al-
terum matri ipsi, quòd tam opportune apud filium
generalem vitæ totius confessionem instituit, ut
postridie ejus diei, quo eam sub vesperum peregre-
rat, paralyti correpta & lethargo, semianimis ma-
nè reperta sit. Hic gaudium inter mœroremque
medius Franciscus, hæsit aliquandiu: ac primum
omnium, divinam providentiam venerans, cuius
auribus vitæ nostræ dies, horæ, momenta decur-
runt, totum se ad sanctissimam illius voluntatem
flexit: tum ad juvandam genitricem conversus,
nihil prætermisit eorum, quæ tali tempore accu-
rari potuerunt. Ipsa tamen de cetero penè impotens
sui præ lethargi magnitudine, filium semper agno-
vit: cumque ad eam propiùs aliquando accessisset,
ægra collectis viribus, primum filii dexteram of-
culata est, post, arctè cõplexa, etiam in has voces
erupit; *Est hic enim verò filius idem, & pater meus.* Et pla-
nè utriusque officio Franciscus satisfecit, filius, ut ita
dicitur.

dicamus, secundum naturam; pater, secundum gratiam. Biduum totum assiduus in momenta, ipsam in actibus fidei, spei, caritatis, contritionis exercuit, tanto pietatis sensu, tanto suavissimi erga matrem amoris, ut adstantes omnes intimè commoveret, donec Sacramento Unctionis extrema ritè administrato, postquam adhuc spiranti extremum benedixerat, demortuæ postmodum os oculolque occlusit: atque iis demum peractis, querelas ipse suas, tales videlicet, quales Sanctorum esse solent, in hanc sententiam apud familiarium quendam deposuit.

An nõ verò, dixit, adoranda semper summa tua providentia est, Domine Deus meus, quâ matrem meam è terris subduxisti, ut eam, quod de infinita tua bonitate spero, in cælo collocares? Confiteamur Domino, quoniam bonus; quoniam in saculum misericordia ejus: fateamur quicquid ille vult, esse justum; quicquid decernit æquum, Nec inficior, quia illius discessus è vita pergravis mihi fuerit: veruntamen sic molestus fuit, ut non propterea de mentis tranquillitate dimotus sim. *Obmutui, & non aperui os meum, quoniam tu fecisti, (c) Domine: nec mihi videor posse repugnare ullo pacto, dum illud reputo mecum, hæc esse manûs paternæ verbera, quam, quæ eidem tuæ bonitati gratia fit, ab ineunte ætate in omnibus omnino calibus didici diligere.*

Atque iisdem scilicet documentis pronuntiatisque

(c) Psal. 38.

302 VITÆ B. FRANCISCI SALESI
tisque; gregem suum bonus pastor in spirituali
vita fovebat, dum quieto; in carò illo suo orill
licebat versari: ac tametsi homines universos
caritas illius complectebatur, seque partiebat
in omnes; tamen quoties ad suos verba facie-
bat è loco superiore, aut negotia tractabat ex-
tra suam Diœcesim; internoscere erat sollicitu-
dinem quandam; quæ licet animi tranquillita-
tem non adimeret; urgeret tamen ad reditum.
Hinc illa vox ipsi familiaris; Dum à meâ Diœ-
cesi absum; similis mihi vidëor statuæ, hæc
suo loco positæ, quæ proindè impedimento est.
Ita, nunquam magis contentus erat, quam cum
tanquam fax accensa; absumebat ipse se se in
rebus; quæ filiis in Domino suis conducibiles
erant: oculus erat cæco, pes claudò, benefi-
cus egenti, firmitudo debili, robur animi timi-
do: poteratque illud Apostoli usurpare: (d)
*Quis scandalizatur, & ego non uror? quis consola-
tionem accipit, ad quam non aliquid confertam?
quis patitur, & ego non intimis angor animi
sensus? Ita, cum cor omnium commune esset,
corda vicissim omnia illius erant: tamque ad ma-
num cunctos habebat suos, ut Anecium; Sodalitas
potius quædam esset piorum, quam oppre-
dum civilibus tantum legibus informatum. Tot
penè Religiosos effingebat, quot numerabat au-
ditores: singuli autem eorum tanquam Angeli
erant, aut cœlestes quidam nuncii, qui totâ illâ
fortunatâ Diœcesi, pietatem virtutemque sparge-
rent. Sic nimirum radii solis complures in unam
eandem*

(d) 2. Cor. II.

eandemque lucem colliguntur; rami arborum
item plures ab uno eodemque trunco, unde prod-
eunt, vim mutuuntur suam: ab uno eodemque
fonte existunt derivationes per multas: atque ut si
radium separare à sole volueris, lumen nullum su-
perfit; si ramum à trunco, nullum fructum ab eo
ramo feres; si rivum à scaturigine, is exarescat; sic
in uno eodemque Antistite veræ doctrinæ lumen,
fructus pietatis, aque devotionis Diocesanos to-
tius, tanquam in sole, in trunco, in scaturigine in-
erant.

VITÆ

ESTI
spirituali
suo ovili
universos
triebatur
ba facie
tabat ex
solicite
in quillit
reditum
neâ Dico
e, haud
ento est
tiam cum
e se in
ducibiles
beneh
imi umi
te: (4)
consola
onferam
or animi
ne esse
e ad ma
n; Soda
am oppi
tm. Toi
rabat au
n Angeli
i totâ ill
e sparge
s in unam
can